

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetést díjzabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor,
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: A rétek ápolásáról. Réti János. — Kertészeti szakosztályunk működése. Szentgyörgyi Lajos. — A gypsről. r. — Állatkiállítási szakosztály jelentése a múlt évi működésről. — Egyveleg: Gép-próba. Állatkiállítás. Nagyvárad i löverseny. Tojások konserválása. Augustus havi meteorológiai észleletek. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A rétek ápolásáról.

Semmi sem fizeti ki jobban s gyorsabban magát, mint azon munka, melyet a rétek ápolása s javítására fordítunk s mégis általánosságban szólva — hálátlanok vagyunk irántuk — mert folyton csak termést várunk a rétekről, a nélkül, hogy a fűtermésekben elvett tápanyagot a rét talajának visszaadnók; pedig idővel azok talaja is éppen úgy elszegényedik, mint o szántóföldé.

Kivált ősszel s tavasz kezdetével van annak az ideje, hogy a réteket s legelőket gondozásunkba vegyük.

Minden jól gondozott rét „megtermi gyümölcsét“ a rá fordított munkának és költségnek.

Mai napság a használatlan terek mindinkább szük sorompók közé szorulnak s a rétek vagy a vetésforgásban, vagy azon kívül, de rendszeres kultiválásban részesülnek.

Mi is egy gazdagon termő rétnak első s legfőbb feltétele? — Hogy elegendő vízzel láthassuk azt el és pedig nem csak azon időszakban, midőn a vegetáció szünetel, hanem akkor is, ha arra a tenyészidő alatt szükség van. Egy szóval, a hol csak lehet, öntözésre igyekezzék a gazda berendezni rékjeit. A hol pedig a körülmények nem engedik, igyekezzünk a rétet vízszintezni, a felületét kiegyenliteni, a dombokat lenyesni, a mélyedéseket betölteni, mi a gyepermetése s a föld elhordása által apránként könnyen keresztül vihető. A hol pedig a rét talaja vízenyősségekben szenved, azt alagsóvezetni kell. Ez a legcélszerűbb s leggyökeresebb munka.

Nagy hanyagságot árul el az oly gazda, ki rétfjén megtűri a gyomokat, mérges növényeket s azokat ki nem irtja.

A rétek legelső ápolása a moh s egyéb alkalmatlan gyomnövények irtásában s boronálásában áll.

A gyomokat részint kézi eszközzel, részint fogas boronával pusztíthatjuk s a borona a mellett, hogy a mohot a pázsitról irtja, még használ is, mivel a talajt felkarcolja s így közvetve előmozdítja a fű nevedését. Mert a tu is ott nevedhetik vigan, hol az elmállás a talajban folytonos, ez erőművi s vegyi folyamat pedig szoros kapcsolatban van az atmosphära behatásával, a melegség hozzájárulása, a vizgöz elpárolgásával stb.

A rétek boronálására vannak szerkesztve speciális, úgynevezett rétboronák, melyeknek egyes részei igen mozgékonyak s jobban a talaj felületéhez alkalmazkodnak, mint a közönséges boronák, de szükség esetén ezek is jó szolgálatot végeznek. A boronálásra különösen kedvező időszak a tavasz, de őszkor is végezhető.

E most említett művelet egyike a legegyszerűbb s legolcsóbbaknak, mégis hány gazda nem alkalmazza!?

Azután gongot kell fordítanunk a rétek trágyázására is, hol kivált a rétek természetes vagy mesterséges elárasztásokban nem részesülnek.

Az iszap on kívül — a mi legtermészetesebb trágya a rétekre — legmegfelelőbb a compost s a trágyalé.

Igyekezzünk compostot minél nagyobb tömegben előállítani s a trágyalét felfogni, hogy vízzel higitva takarmánytermelésre fordíthassuk. — Az árnyékszék trágya is igen jól volna értékesíthető a réteken — hig alakban.

Az istállótrágyáról itt nem is szölok, mivel szántóföldekre is alig jut elegendő mennyiségben.

Öntözés, illetve lecsapolás, trágyázás, gyomirtás s boronálás által, a rétek hozamát többszörözni, biztosítani s termőerejét fentartani lehet. Sőt ilyen gondozás mellett — a fű

minőségben — tápértékben is nyer; mert a termés egyenmősége az állatok által élvezhetőbb lesz.

A tápanyag fogyasztásra nézve érdekesnek tartjuk fel-
említeni, hogy a fűfélék különösen sok ásványi anyagot s azok
közül nevezetesen sok kovásvavat, mész és kalciumot fogyasztanak,
miből az következik, hogy a hamu és mész — már
magában véve is trágyaszor a rétekre s a termést egyéb körül-
mények közt — fokozni vannak hivatva.

Mindkét anyag jó hatással van kivált az elmosódott
vagy tözeges (lápos) rétegre; mert a mohot irtják, a televény-
anyagokat megbontják s a szerves savakat megkötik.

A gyps — mivel szintén nem egyéb, mint (kásvavas)
mész — a közönséges mész helyett sikerrel alkalmazható (sőt
hatásosabb).

Ez anyagok felül szórhatnak szélszélű időben s lebo-
ronáltatnak. Esős időben a víz is feloldja s lehordja őket a nö-
vényzet tápkérés s felszívó gyökereihez. Így válnak a talaj s
azután a növények alkatrészeivé.

Réti János.

Kertészeti szakosztályunk működése 1884-ben.

IV.

A július 2-án tartott ülésben megbízott Weingärtner
Andor titkár-segéd tagtárs, hogy a nagy-utczai szőlőskert vin-
czellérjét utasítsa a szőlő megkapálására, — Zonda László
köztelki kertész tagtársat pedig arra, hogy az ojtvány táblák
jelfáit mielőbb elkészítesse.

A szőlős-kert ügyével kapcsolatosan főleglétven egyik
tagtárs, miszerint a vinczellér éppen a virágzás alatt levelezte
a felső négy táblát, melynek káros hatása lehetett a terméke-
nyülésre, — ígéretet tett Szentgyörgyi Lajos tagtárs, hogy ő
ennek eredményét figyelemmel fogja kísérni s annak idején ezt
illető tüzetes jelentését megteendő.

Még a levéltetvek és hangyák károsítása ellen
óhajtottak volna ez ülésen orvoslást nyerni Molnár Sándor és
Sipos Gábor tagtársak, mivel azonban ez, különösen a hamu-
férgékkel illetőleg csaknem képtelenség, a szakosztály kellő
hatású szert egyáltalában ma sem constatalhatott.

Izleltettek: elnöktől finom Golden Lyon egres, „Dr. Lu-
cas“ finom zamatos eper, Spanyol-meggy és Hortensia király-
nő, s még most is kellő üdeségű Foederal parmén, szakosztályi
jegyzőtől szintén ígéző szép és jó Hortensia királynő.

A jul. 9-iki ülés, a köztelken tartott, igen szép számu
tagok jelenlétében, s hogy a kert ügyét fiatal kertésznök kellő-
képp intézi, biznyságául szolgált ma is a tagoknak megelé-
gültését kifejező nyilatkozata. Csupán az ellen scrupulozusko-
dott egy pár tag, hogy már ez időben hozzá fogott egy-
kertes az ojtványok alakító metszéséhez. Az ebből származó esz-
mecserék azonban teljesen eloszlatták az illetők aggodalmas-
kodását. S végül — még egyszer a cseresznye saisonban —
megizleltetett a nem mindennapi szépségű és minden tekintet-
ben finom minőségű Damazon sárga cseresznye, s azzal,
ki-ki saját teendői után látandó — a köztelket odahagyta.

A jul. 16-iki ülés fénypontját képezte az a jelenet, a mi-
dön jegyző, id. Bodor Pál szakoszt. elnököt üdvözölte, 77-dik
születésnapja (jul. 17.) alkalmából. Az igazi szeretettel páro-
sult tiszteletnek és ragaszkodásnak valának kifejezői e szavak,
kivánván azokban, különösen tartós egészséget és lankadatlan
munkakedvet továbbra is a szakosztály nevében erdélyrészi po-
mologióánk törhetlen kitartásu — s még most is hála a Gond-
viselésnek — valódi fiatal kedélyállapottal bíró apostolának,
szerény kis testületünk élén, 10 éven keresztül, buzgóan mű-
ködő ritka tapintatu elnökének.

Elnök hasonló szívélyességgel köszönte meg az iránta
tanusított ragaszkodást s kívánta kivétel nélkül a szakosztály
összes tagjaira s a szakosztályi működésre Isten áldását!

Jegyző terjeszti elő Villási Pál tanár-szerkesztő urnak
közvetlenül hozzá intézett, de a szakosztályt is különösen ér-
deklő azon kérését, mely szerint állitnók össze, hogy Kolozs-
megyében körül belől hány gyümölcsfa lehet; melyik ott a leg-
jobban tenyésző és termő gyümölcs-nem; melyik gyümölcs-
nemből körülbelől mennyi átlagos termésre lehet számítani
évenként? kik a nagyobb gyümölcsfa birtokosok? hogyan szo-
kás értékesíteni a gyümölcsöt? vannak-e rendas faiskolák, és
körülbelől mennyi csemetét (ojtványt) és alanyt lehet azokból
kapni évenként? — S arra kér, hogy a mint e kérdések tár-
gyában a kielégítő feleleteket összeállítottuk, egy az országos
gazd. egyesület által kiadatni szándékolt „gyümölcsészeti
kálauz“ című folyóirat számára, mielőbb kezeihez juttassuk.

A szakosztály az előterjesztésben foglaltaknak helyes és
szükséges voltát elismervén, utbaindítása s illetőleg elintézésé-
re id. Bodor Pál, dr. Berde Áron, Gamauf Vilmos, ifj. Pataki
Sándor és jegyző személyében felkért 5-ös bizottságot bizza
meg, s jegyzőt pedig avval is, hogy a mint e dologgal rendben
lesznek, a kért munkát Villási tanár urnak kézbesítse.

Továbbá Dezső Miklós pécs-baranyamegyei szőlőszeti-
borászati vándortanár ur levelét és küldött 8-féle cseresznyé-
nek és meggyének ügyét terjeszti elő jegyző, s illetve tudatja,
hogy nevezett ügybuzgó tanár ur költségét küldött Pécsről 1—8.
számmal jelzett ismeretlen cseresznyék és meggyekből, de a
melyek megérkeztekig, fájdalom, nagyrészen elromlottak.
Mindazonáltal az 1., 2., 7. és 8. számokat mégis teljesen mel-
tőknak találta arra, hogy azokból az egyleti köztelekre ojtoga-
lyak szereztessenek. Dezső Miklós tanár urnak szives fárado-
zásáért a szakosztály jegyzőkönyvileg is elismerését fejezvé-
ki, megbizta jegyzőt, miszerint jelzett négyféle finom cseresznye,
meggyből szemzésre s illetőleg ojtásra szükségeltető galyakról
gondoskodjék.

A köztelki ojtványok tekintetében elhatározatott, hogy
ez éven kezdődőleg, tehát az új tournusban oly módon osztat-
nak be a különböző alma (15-féle) és körte (21-féle), s más-
féle ojtványok az illető táblákban, a mint azok tenyészetenknél
fogva nagyobb vagy kisebbre szoktak fejlődni, így például —
minthogy a táblák keletről nyugatra dőlnek, a legdúsabb fej-
lődésű félék (a sorok északról délre nyulnak) a legkeletibb
sorba jönnek (és pedig az almárok legelőli) s így tovább fejlő-
dési természetük rendje szerint; hogy annál kevésbé árnyékol-

tattathassanak el a silányabb növéseük, a hatalmasabb pónyik, téli arany parmén stbbi félék által.

Sárdi Lőrincz tagtárs intéz kérdést a tehintetben, hogy vajjon Kolozsvárt és vidékén hogyan áll a gyümölcs termés. Noha a többek által tett nyilatkozatokból is kitűnt, miszerint különösen alma és körte egyáltalában nem hozott kielégítő termést, jegyző ígéretet tett, hogy ő a legközelebbi napokban be fogja járni a városi gyümölcstermelő helyeket s ebből folyólag tiszta képét nyujtandja az ez évi gyümölcstermés mikénti állapotának.

Szükségesnek tartjuk jelezni, miszerint Sárdi úgylársunk az az ember, a ki gyümölcseink jelesebb fajtáit Budapesttel megismertette, igen jó árban szokván megvásárolni azokat tőlünk és küldeni — első sorban — a fővárosba. Maig — sept. 3. — eleget tevén fönnebb jelzett ígéretünknek, sajnosan kell kijelentenünk, hogy ez évben igen-igen szükösen állunk körte és különösen alma dolgában! Csaknem semminek mondható s így erősen megcsalódva ama szép reményekben, melyekkel kecsagetők magunkat a tavaszi dús virágzás idején.

Ez ülésben izleltünk Somkerei Gusztáv gyalui kir. főerdész ur pinczejéből még most is elég üde Sövárít (a „gyümölcsészeti vázlatokban“ annyira méltatt „Darut“), „Bánffy Pált“, „kis arany pepint“ és erdélyi „borsos almát“; jegyzőtől egy pár most érő finom — jeges — fehér asztrakánt, igen szép érdemes Nektaria szilvát (Baraczk szilva név alatt írva le a „Gyümölcsészeti vázlatokban“); csakugyan jegyzőtől, Szász Lajostól és az egyl. köztelekről az ajánlásra méltó Nyári zöld. Magdolnát. A köztelekről kiváló szép és jó „Nagyszombati és „Angoumois“ kajszin példányokat (utóbbi valami különös finom zamattal, külalakjokra nézve alig vehető észre rajtok némi különbség).

A jul. 23-diki ülést a kajszintermés elárverezése alkalmából ismét a köztelken kellet tartanunk; s habár anyafáink (mintegy 50 drb.) még nagyon fiatalok, annyira rakva voltak, hogy egyáltalában minden vásárló kikaphatta abból a szükségeltető mennyiséget, s természetesen az egylet pénztára is a maga pénzbevételét.

Valóban mondhatjuk, hogy e fajta gyümölcs, cseresznye társával együtt nagyon megérdemli, hogy termelésére szintén nagyobb gond fordittassék, már csak azért is, hogy a hol helyöket megtalálják, minden évbéli „hozományok“ által busásan jutalmazták ápolóikat; s különösen a kajszin nem is sokáig várat magára.

Hatvan forint s 44 kr. folyt be ez évben is a cseresznye, meggy és kajszin termésből az egylet pénztárába, jövőre pedig gondoskodva van, hogy ez árak e tekintetben is hatványra emelthessének.

A jul. 30-diki ülésben a „Pécs-Baranyamegyei gazdasági-kertészeti egylet“ köszönő irata olvastatik föl, s vétetik örvendetes tudomásul azon gyümölcsfajok ojtógalyai tárgyában, melyeket a közelebbi múlt tavasz elején Dezső Miklós pécs-baranyai szőlőszeti-borászati vándortanár buzgó úgylárs ur közvetítésével egyletünk igazg. választmánya szolgáltatott ki, nevezett egylet céljaira.

Ezután gr. Széchenyi Pál miniszter ur ömagyméltósága értesítő felhívása terjesztetik elő s vétetik beható tárgyalás alá: s a végén javaslat készítését határozta el az ülés s annak tartalmát az egyl. igazg. választmánynyal közölni. E miniszteri felhívás kiválóan a gyümölcsészetet tárgyalja, és pedig arról értesít, hogy a budapesti és tarczali vinczellér-képezdek telepein kellő mennyiségű magoncz vár kiadásra, s oly községek, melyek életképesnek tudják bebizonyítani népiskoláik mellett levő községi faiskolájakat, ingyen részesítenek e magonczokból; de a melyeket aztán köteles az illető vezető azon kevés számu fajjal nemesíteni s illetve nemesíttetni be, melyeket az illető vidékek biztosan termő és jövedelmező fajokképp választanak ki. — Ojtógalyakkal a legbiztosabb helyekről fog elláttatni egyáltalában mindannyi megyei központos illetve — nevesebb — ojtvány nemesítéssel foglalkozó testület.

E felhívás — szakosztályunk ajánlata folytán — közölni határozatott az igazgató választmány által az összes erdélyrészi megyékkel, s a szó teljes értelmében intézkedés tétetett, hogy e nevezetes ügyben minél correktebb eredmény éretethessék el.

S bizvást hisszük is, meg vagyunk győződve affelől, hogy e munkánkban sem fogunk hátrább maradni (Kolozsvárról tájékozva magunkat) királyhágtónuli tisztelt ügyfeleinktől.

Kérjük is erre nagyon az erd. gazdasági egylet területén működő társainkat!

Mai ülésünkben fölolvastán egyik taga „Gyümölcsészeti és konyhakertészeti füzetek“-ben Szőke Barna tollából megjelent köszméte-eperféle komikus cikket, néhány perczre kedélyes mulatságot idézett elő, mindazonáltal az az óhajlás nyilvánított, vajha efféle dolgok nem vétetnének föl egy ily komoly természetű szakközlönybe.

Izleltettek a kolozsmonostori gazd. tanintézet kertjéből — Ritter útján — közepes jóságú Csehországi rózsá-alma, a finom és becses kis „Rimakovszki“, piros asztrakáni és angol nyári füszer-alma (pomme avante toute); ez utóbbi az egyesület köztelkéről is, Sipos Gábortól jó árpával érő körte, einöktől juliusi esperes, jegyzőtől a kiváló, tetszetős fehér asztrakánin kívül, Nektarin szilva, a gyönyörű Biondeck korai szilvája s a köztelekről szintén néhányféle jó szilva.

S ezzel be is fejeztetett juliusi e nemű működésünk.

Szentgyörgyi Lajos,
szakosztályi jegyző.

A gipszről.

A gipsz a mésznek, kénsváknak és víznek vegyi egyesülése s néha egész telepeket képez, mely esetben bányászilag kiaknázva, örölve bocsáttatik a kereskedelembe. Ausztriában Mödling mellett, Magyarországon Szepesmegyében van ilyen gipszbánya.

Tekintve a gipsz hatását és hasznát a mezőgazdaságban, bámulnunk kell, hogy a trágya fentartására, javítására s a növények táplálkozására mily sokoldalulag képes hatni.

Vizsgáljuk meg először a gipsz hatását a trágyára az istállóban. Az ammonia ezen értékes légennyeli egyesülés, vagy nevezük azt mindjárt légenynek, mert rosszul szellőztetett ló-istállóban és juhaklokban mint olyan bosszantja orrunkat s torma vagy hagyma módjára izgatja szemünket, az istálló levegőjét fertőzve, emberek és állatok egészségének árt. Ezen légeny igen illó légnemű test s bár az állati ürülékekben a szén-savval szorosban van egyesülve, mégis képes a szénsavtól gyorsan elválni s mind szabad ammonia kárunkra és bosszantásunkra a levegőben ide s tova kóborolni. Szükségünk van azonban rá, mert társán a szénsavon kívül nem csak a talaj elmálásának főtényezője, de e tekintetbeni munkáját végezvén, a növények táplálójának is tekinthető. Az ammoniát tehát a mint az istálló levegőbe illant, kell hogy lekössük. Ezen illó és értékes anyag ugyan némileg földalonnal is lekötődhet, de azt a levegőből magához vonzani csak a gipsz képes; mert az ammoniának nagy hajlama van a kénsavval, mely a gipsznek egyik alkészét képezi, egyesülni és avval kénsavas ammoniává változni; de a mész sem marad szabad, hanem az ammonia által elhagyatott szénsavval egyesül s e szerint úgy a kénsavas ammonia, mint a kénsavas mész a talajban növényi tápanyagot képezvén, hasznos munkásaink lesznek.

Midőn tehát az istállóban gipszet hintünk, az a szabad ammoniát leköti; de nehogy szabad ammonia képződhessen, az almot és az istálló padolatját gipszel behintjük s akkor a gipsz hatása és kihasználása tökéletesebb és jobb. A gipsz a trágyát fentartja az által is, hogy annak rothadását — mely rendszeren nagyobb mértékben ott áll be, hol az istállóban a trágya hosszabb ideig hever — lassítja; a trágyának felbomlása ammonia veszteséggel jár s ezt kell hogy megakadályozzuk. Czélszerű a gipszet napjában egyszer vagy kétszer elhinteni és pedig reggel a trágya kihordása után az istálló padlójára és este az alomra. Fogalma sincsen a gazdáknak arról, hogy mily érték és mennyire értékes trágyaanyagok lesznek a gazdaság számára az által megmentve. A kinek 10 darab szarvasmarhája áll az istállóban, egy napra 5 klg. gipszet számíthat; lehet többet is hinteni, de ennél kevesebb is már sokat használ; minden maroknyi gipsznek is meg van a maga hatása. Juhaklokban 10 darab juhra 1 klg. gipsz számítható.

A gipsz alkalmazásának a trágyatelepen ugyanazon előnyei vannak, melyek az istállóban észleltek, az az: leköti az ammoniát, a trágyát fentartja vagy is a rothadását lassítja. Ha a gazda helyi viszonyoknál fogva földalmozás által a gipsznek említett hatását el nem érheti, akkor forduljon a gipszhez s az istállóból kihordott és elterített friss trágyát hintse be vele. Ezen eljárás igen egyszerű, nem drága, hatása pedig kitünő.

Hasonlóan hat a gipsz a trágyalében is. A trágyalében erjedés következtében az ammonia szabad lesz, arról a trágyalé kimerítésénél a trágyalétartóból, keverésénél és kiszivattyuzásánál erős szaga által eléggé meggyőződhetünk. Ezen a bajon csak úgy segíthetünk, ha az ammoniát lekötjük és pedig az által, hogy a trágyalévet kénsavval érintkezésbe hozzuk, elérhetjük ezt ugyan úgy is, ha a trágyalébe vas galiczt kevertünk, de

biztosabban, olcsóbban és egyszerűbben gipsz hozzá keverése által. A mint a só megóvja a húst a rothadástól, úgy megóvja a gipsz a trágyalévet az ammonia veszteségétől. Midőn a trágyalétartó kiürül, annak üledékét trágyatelepre kihordjuk, ott elterítjük s földdel befödjük, vagy pedig mint erősen ható trágyát azonnal trágyázásra felhasználjuk.

A gipsznek a talajra és a növénytenyészetére csodahatása van, feltéve, hogy azt nem szegény, erő nélküli homok, vagy hideg, nedves és vízhatlan agyag, vagy egészen kimerült s régen nem trágyázott talajon alkalmazzuk; szükséges egyuttal, hogy a gipsz és mész régi erőt találjon a talajban, melynek a növények általi felvételét közvetíteni feladata. Ha a gipsztől nagy eredményt várunk, ezen utóbbi feltételt szem elől nem szabad eltevesztenünk.

Eltérő és a gyakorlati gazdának nehezen megmagyarázható hatása van a gipsznek a szántóföldön. Itt kétféle hatása észlelhető, t. i. közvetlen és közvetett. Közvetlenül hat a gipsz, mint növényi tápanyag és pedig egy részt mész és kénsav tartalma által, mely anyagok a szár és levelek egyik alkotórészét képezik. Fontosabb és szembetűnőbb azonban a gipsz közvetett hatása, minthogy változásokat, átalakulásokat hoz létre és a talajt gazdagítja. A kénsav ugyanis elnyeli s leköti a légkör és a talaj ammoniáját, akár növényi, akár állati maradványok, akár trágyának a rothadásából eredt légyen; ugyanaz történik itt, a mi a trágyatelepen vagy az istállóban. Leginkább azonban hat a gipsz az által, hogy az ásványi tápanyagok s különösen a vilsavtartalmuak oldását elősegíti; azért hatása a pillangós virágú növényekre, melyek nagymennyiségű meszet igényelnek, szembetűnő. A gipszet azonban óvatosan kell használni s szegény talajokra éppen nem való. Egyik fontos tulajdonsága a gipsznek az is, hogy a viznek elpárolgását a talajból lassítja, minthogy azt maga felhasználja és így a talajnak fentartja.

Gipszel kezelt trágya sokkal erősebben és gyorsabban hat mint a gipsz nélkül kezelt; de a gipszel kezelt trágya hatáskörén kívül, nem szabad azon hatásra számítanunk, melylyel a gipsz maga bír, vagy is melyet gipszeli trágyázással elérhetnénk; azért egyes növények alá gipszel kell hogy trágyázzunk. Különös hatása van a gipsznek a pillangós virágú hüvelyes növényekre és a lóherélékre. De ezen növények alá trágyázásánál is a talaj nyirkos kell hogy legyen, ha azt akarjuk, hogy a gipsz hatást mutasson; azért jó, ha azt eső után alkalmazzuk. Víz kell hogy a gipsz a talajban találjon, mert feloldására vízre van szüksége. A vegyészek azt mondják, hogy egy kilo gipsz feloldására 400 kgr. víz szükséges. Ezen körülményt a gazdák gyakran figyelmen kívül hagyják, azért sokszor a várt eredmény is elmarad. Száraz, meleg időjárásban tehát gipszel trágyázni, téves eljárás. Legczélszerűbb ősszel trágyázni, mert akkor bizonyosak lehetünk, hogy a gipsz még tél előtt vagy a tél folyamán nem csak feloldódik, hanem akkorára, midőn a növények nőni kezdenek, hatását is nyilvánítja.

Lehet a trágyázást két részre is osztani, az az a felhordandó gipsznek felét ősszel, telét pedig tavasszal elszórni. Ha attól kellene tartanunk, hogy gyenge lóheréseinket a tél tönkre

teszi, akkor kora tavasszal, a mint a hó eltakarodott, azonnal kell a gipszet elszórni és a téli nedvességet felhasználni. Itt is azt mondhatjuk: „az idő pénz” s azért gipsz szükségleteinket már télen kell hogy beszerezzük.

Jó szolgálatot tesz a gipsz oly réteken is, melyeken sok a löhero, de itt is felszórására nedves idő választandó.

Jó minőségű gipszből, mint a mödlingi vagy iglói körülből 280—300 klg. szükségeltetik egy holdra; a Bajor gipszből minthogy rosszabb, több kívántatik.

A mely gazda löheréseinek vagy löherés rétegeinek alkalmas időben kedvezni akar, az a gipszet hamuval elegyítse, a hamu a keveréknek egy harmadát vagy negyedét teheti. A növények fejlődése feltűnő lesz, a takarmány jósága és tápértéke kielégítő. E tények valódiságáról legjobban meggyőződhetünk kísérletek által. Trágyázzunk meg gipszel egy 10—20 meter széles pászmát késő ősszel s egy ugyan oly széles pászma maradjon trágyázatlan; trágyázzunk ismét szintén oly széles pászmát kora tavasszal s maradjon a mellette lévő pászma ismét trágyázatlan, végre trágyázzuk egy hasonló pászmát késő tavasszal s hasonlítsuk össze az eredményt és pedig úgy szemmel, mint kaszáláskor mérlegen. Összehasonlítást lehet tenni a kétszeri gipszezéssel és a hamuval elegyített gipsztrágyázással.

Az ilyen kísérlet nem sokba kerül, tehát olcsó, de meggyőződést szerez, ezt pedig nem lehet mindég olcsón megszerzeni.

r.

Állatkiállítási szakosztály.

Jelentés a múlt évi működésről.

Tisztelt közgyűlés!

Ezennel van szerencsénk a végrehajtó bizottság nevében állatkiállítási szakosztályunk múlt évi november 24-től a mai napig terjedő működéséről a következő rövid jelentést tenni.

Tagjaink száma a mai napon (1884. augusztus 29-én) 181-et tesz, kik összesen 357 drb. 50 forintos részjegyet irtak alá és míg szaporulatot nem jegyezhetünk fel, addig a legmélyebb sajnálattal kell tudatunk Aknai Mihály és legidősb gróf Bethlen Sándor elhunytát, béke hamvaikra.

Gyűlésekben nyilvánuló tevékenységeinket illetőleg megjegyezzük, hogy a lefolyt időszakban egy közgyűlést, 3 végrehajtó bizottsági ülést, és 4 rendező bizottsági ülést tartottunk; ezen gyűlések apadó száma is mutatja, hogy szakosztályunk ügyei mindinkább a rendes kerékvégásba térnek, azaz kevesebb munkával és gondnal elintézhetőek, mint a kezdeményezés két első évében.

A múlt évi zárszámadás a tavalyi közgyűlés harmadik számu határozata értelmében ide van beterjesztve és mint külön tárgy szerepel; csak annyit akarunk itt is örömmel megemlíteni, hogy az ismeretes bank-kölcsönből az idén is 2500 forintot pontosan letörlesztettünk, minél fogva tartozásunk az erdélyi gazdasági egylettel szemben, mely eredetileg 10,000 forintot tett, ezen összegnek felére: 5000 forintra olvadt le.

Alapszabályunk második cikkelye értelmében az erdélyi gazdasági egyletnek folyó évi április hó 6-án tartott közgyűlésen anyagi és szellemi működésünkről jelentést tettünk.

A kiállítási rendező bizottság immár harmadszor lett egyhangulag megválasztva, gyarapodva is Reich Albert állami állatorvos urban egy új és lelkes szakértővel.

Az országos vereskereszt-egylet kolozsvári fiókjának gondozására bizott 16 egészségügyi szekér a kiállítási istállókban volt ideiglenesen és díjtalanul elhelyezve; augusztus 16-án azonban az egész szekér oszlop a nagy kaszánya udvarán külön e célra épített kocsi-szinbe költözködött át.

A legmélyebb hálával emlíjük fel, hogy a nagyméltóságú földmívelési ministerium ideki kiállításunk segélyezésére 3000 forintot utalványozni kegyeskedett, fogadja érte e helyen is őszinte köszönetünket; ugyszintén teljes elismeréssel adózunk Kolozsvár sz. kir. városának, valamint a szolnok-dobokai és torda-aranyosi gazdasági egyleteknek azon külön díjakért, melylyel ideki kiállításunk jutalmait szaporítani szivesek voltak. Végre hálásan emlékszünk meg a központi, helyi és vidéki sajtóról is, mely közleményeinknek mindenkor teljes önzetlenséggel nyitott tért.

A végrehajtó bizottságnak, támogatva Kolozsvár t. képviselő testülete, valamint a helyi kereskedelmi és iparkamara által, sikerült az eddigi augusztusi vásárt állandóan szeptember 1-ére tétetni át, mely intézkedés éppen állatkiállításaink jövőjére nézve a legnagyobb fontossággal bír, amennyiben azoknak tenyész-állatvásárokká leendő átváltoztatását előmozdítani hivatva van.

A bíráló bizottság felkérésénél az eddigi rendszert követjük és ha nem nyerhettük is meg egytől-egyig az eddigi férfiakat, mégis oly jury fog kiállított állataink felett ítélni, melynek szakértelmét csak részrehajlatlansága mulhatja felül. Így azt hisszük megtartandó lesz azon intézkedés is, hogy a bírálat még a kiállítás tulajdonképeni megnyitása előtt és csak is a jury tagok jelenlétében történjék meg, miáltal az ítélet függetlensége még nagyobb biztosítékot nyer.

Ugy a végrehajtó, mint a rendező bizottság azon igyekezett, hogy a multnak tanuságait, a szakértők utmutalásait vagy óhajait lehetőleg figyelembe vegye és már az ideki kiállítás érdekében hasznosítsa. Erre vall a bírálati szabályzatnak megfelelő módosítása, az értékszámrendszernek szakszerű ismeretése, mely minden jury tagnak előlegesen megküldetett, valamint két új osztálynak, úgy mint a tejelési próbának és a hizó csoportnak felvétele. Végre azon intézkedés, mely az osztó igazságnak leginkább megfelel, tudni illik, hogy a nagyobb és a kisebb birtokos most külön-külön versenyez a kitűzött díjakra.

Maguk a díjak eddigi kiállításainkon következőleg oszlanak el, megjegyezvén, hogy az eddigi aranyakat is kereken 5 forintjával átszámítottuk, hogy az összehasonlítás megejthető legyen.

	1882.	1883.	1884.
1. Lóra volt	—	875	685 frt.
2. Erdélyi marhára	1235	1450	1140 „
3. Idegen marhára	425	350	265 „
4. Bivalra	425	375	305 „
5. Juhra	180	180	175 „

6. Sertésre	180	180	175 „
7. Baromfi	--	50	50 „
8. Tejelési próbaosztályra —	—	—	200 „
9. Hízó osztályra	—	—	195 „
	2455	3460	3190 frt.

Kiállítóink és állataink száma a jelen évben valamivel kevesebb, mint a megelőző két évben, van ugyanis 72 kiállító és 269. szám után 536 állat. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy első alkalommal a sorsjáték állatai és ugyanakkor valamint a tavaly is Rosenthal Alfréd kereskedő collectiója a mennyiséget nagyban emelte.

Osztályonként sorolva fel az idej létszámot, a következő eredmény tűnik ki:

	szám	drb.
1. osztály: Ló	32	38
2. „ Erdélyi marha	77	85
3. „ Idegen marha	19	24
4. „ Bival	22	25
5. „ Juh	21	109
6. „ Sertés	25	119
7. „ Baromfi	45	108
8. „ Tejelési osztály	1	1
9. „ Hízó osztály	27	27
	269	536

Ezzel közel mult működésünknek vázlata képét nyújtva, tiszteletteljes jelentésünknek szives tudomásul vételét, esetleg tárgyalását kérjük.

Kolozsvárt, 1884. augusztus 27-én.

Báró Bánffy Ádám,
elnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

EGYVELEG.

— Gép-próba.*) Graepel Hugó budapesti gépgyáros (Bárány-utca 16. az osztrák-magyar államvasut közelében) a cséplőgép locomobilok tüzszekrényében a köszén tökéletesebb elégése céljából alkalmazott új találmányoknak megtekintésére híván meg az orsz. gazdasági egyesületet, ennek kiküldött bizottsága Nickl Mihály elnöke alatt ma délután tekintette meg a bemutatott találmányt.

Az ujtás lényege egy görbe vascsőből áll, mely a tüztartó-rács mögöl könyök alakulag emelkedik a tüzhely fölébe, míg alsó nyílásával, melyen át az elégéshez szükséges levegőt beszívja, a hamu tartó türegben végződik. E szerkezet által az van elérve, hogy a csövön át már a legnagyobb forrásra emelt levegő érkezik az égő tüz fölébe, s így a tüzrácstról netalán elégtelenül t. i. füst alakjában távozni akaró szénigázok és szénrészecskék is tökéletesen elégnék a cső által bevezetett izzó levegőben, minek legvilágosabb jele az, hogy a locomobil kéményén át valóban nem látunk füstöt kiemelkedni. Ezzel egy-

*) Jelen közleményt a „Magyar Földből“ vettük át, azonban olvasó közönségünk előtt a Graepel-féle gépraktár, kivált a fent leirt találmány különben sem volt ismeretlen.

szerszint a kéményből kiszabadulni szokott tüzveszélyes égő sziporkáknak is eleje van véve, mert ilyenek már magába a kéménybe sem juthatnak el. A tüzelő anyagnak ez izzó levegő rávezetése által elérhető teljes elégetése egyszersemind nagyobb hő kifejléssel, s így a tüzelő anyagoknál körülbelül 10—20% megtakarítással jár.

Graepel ur ez alkalommal bemutatja új szabadalmazott cséplőgépét is, melynél egyfelől az etetőnél előfordulni szokott szerencsétlenségek ellen kétszeresen biztosító készülékek, másfelől a szalma-rázónak nagyobb hosszúsága által elért tökéletesebb magkírás, harmadszor a cséplő-dobnak 10-szeresre emelt verőkészüléke, s a kalásznak a szalmától elválasztására, továbbá a gömbölyű üszögnek ép állapotban kivezetésére szolgáló készülékek képezik az ujtások tárgyát, úgy, hogy a gép, mely azonban kísérletileg nem lett bemutatva, teljesen tiszta, üszögmentes, s így egyenesen piacra vihető árut lehet Graepel ur szerint előállítani.

A jobb elégésre szolgáló készüléknek, mely minden locomobilba beilleszthető, ára egyenként 150 frt, a javított cséplőgép pedig egy nyolcz lóerejű locomobillal együtt 5400 forint.

— Állatkiállításal egybekötött cseléd jutalmazást rendez a csikmegyei gazdasági egylet f. évi október hó 4—5. napjain Csik-Szt.-Mártonban. A kiállításon részt vehet ugyan más megyebeli tenyésztő is, de pénzdíjat csak csikmegyei tenyésztő kaphat. Az állatkiállítás jutalmait összesen 500 frtot tesznek, míg a cselédek jutalmazására 100 frt. van felvéve. Kiállítható: ló, szarvasmarha, juh és sertés. Bejelentés, melynek végső határideje október 1-je a csikmegyei gazdasági egylet titkári hivatalához, vagy az intéző bizottsághoz Csik-Szt.-Mártonba intézendők; az állatoknak október 4-én reggel 6 órakor helyt kell lenniök, a későbben érkezők versenyre nem bocsájthatnak. Bővebb felvilágosítással az egyleti titkár Csikszere-dában, vagy az intéző bizottság Csik-Szent-Mártonban szolgál.

Nagy-Vára di lóverseny. A biharmegyei gazdasági egylet f. hó 13. és 14-én Nagy-Váradon ügető- és löversenyt rendez 7 futammal, nevezhet minden biharmegyei lakos, és a területén állomásozó hadseregbeli tiszt és helyettes tiszt. Nevezni lehet september hó 10-én déli 12 óráig báró Mannsberg Ernő urnál Nagy-Váradon. A részletes program az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatalában megtekinthető.

— Augustus havi meteorologiai észleletek. A kolozs-monostori állomás észleleteiből közöljük az augusztus havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszintre redukálva) középátlaga 760.7, legmagasabb augusztus hó 4-én 765.9, legkisebb auguszt. hó 27-én 750.3 milliméter, középhőmérséklet C° 16.4, legmagasabb auguszt. hó 11-kén 29.8, legkisebb auguszt. hó 30-án 9.0. A párányomás átlaga 11.5 milliméter, a légnedvesség százalékának átlaga 81. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélcsend 10-szer, szél 83-szor, ugyanis északi szél —szer, északkeleti szél 7-szer, keleti szél 29-szer, délkeleti szél 5-ször, déli szél 3-szor, délnyugoti szél 13-szor, nyugoti szél 14-szer és északnyugoti szél 12-szer. A csapadékos napok száma tett 11-et, hó volt —, jég —, égháboru — napon, összesen 32.5 millime-

Hirdetések.

ter csapadék volt e hónapban, legtöbb 28-án, azaz 8.5 millimeter. —

— A tojások konzerválására. Angliában — Vékey Zsigmond sokat utazott és nemrég hazatért hazánkba szerint — ujabban igen sikeresnek bizonyult eljárás örvend általános elterjedésnek. Ez abból áll, hogy a friss tojások egy kosárában egy pillauatra közönséges, minden vegyes kereskedésben kapható kénsva mártatnak. A kénsva a tojás mézes héjával gypszszé egyesül, mi aztán teljesen elszigetelő burkot képez a tojás belseje körül, úgy, hogy sem a tojásból el nem párologhat semmi sem, bele nem hatolhat semmi és a kénsva ezenkívül még esetleg a tojás héján levő parasytákat is elöli. Ez eljárás a minálunk divatos mézsbemártás, bezsirozás, repczében eltartásnál stb.-nél sokkal ezélszerűbb. A kénsvat természetesen többször is lehet használni. Vékey ur beszéli, hogy ő ily módon tizenöt hónapig eltartott tojásokat evett és ezek sem izükre, sem illatukra stb. nézve nem voltak megkülönböztethetők a friss tojásoktól. Az angol baromfi-tenyésztők az ily módon konzervált tojásokat az őszi és téli hónapokban — a tavaszi árakhoz képest — ötszörös árakon értékesítik. (G.)

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest sept. 6. | Bécs augst. 30.

Buza	7.90 — 8.65 frt	8.10 — 9.25 frt
Rozs	6.70 — 6.95 frt	7.40 — 8.15 frt
Árpa, takarmány	6.30 — 6.60 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	7.10 — 8.00 frt	7.25 — 9.00 frt
Árpa, seres	8.35 — 9.60 frt	8.00 — 10.80 frt
Zab	5.95 — 6.30 frt	6.45 — 6.60 frt
Törökbuza	6.35 — 6.45 frt	6.95 — 7.10 frt

Budapesti marhavásár sept. 4-én. Őszes felhajtás 2965 db. nagy és apró marha. — Ebből eladott 25 db. bika, 1348 db. ökör, 700 db. vágó tehén, 260 db. fejős tehén, 180 db. bival, 254 db. borju, — db. bárány, 316 db. juh. Árak: bika darabonként 100—170 frt, ökör páronként 240—315 frt, vágó tehén páronként 160—310 frt, fejős tehén darabonként 80—160 frt, bival páronként 150—250 frt, borju darabonként 7—24 frt, bárány páronként — forint, birka páronként 10—20 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 55—58 frt, tehénhús 51—53 frt, borjuhús — — frt, bivalhús 49—51 frt.

Kőbányai sertésvásár sept. 5-én. (Az első magyar sertésbizalmi és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) A jelentékenyebb belöldi és külföldi fogyasztás következtében az e heti üzlet kellemesebb hangulattal bonyolodott le és hétzárattal az árak szilárdultak.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 klgr. nehéz 48½—49 krral, 180—250 kilogr. nehezek 49½—51 kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz — — kr, vidéki sertés 49—50½ kr. Transitóban: szerbiai 46½—49½ kr., romániai 46—47½ kr, tüskés 46 krral tiszta kilogrammonként. Őszes felhajtás: 8141 darab, összes elhajtás 9981 drb.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Egy 9—10 hónapos tiszta berni faj

Tenyész-Bika

jutányos áron eladó, a folyó évi kolozsvári III-ik állatkiállításon a 2-ik aranydíjat nyerte (Ellenzék napilap 205. sz.) igen szép növésű és vörös-fehér pettyes színű. — Anyja háromszor nyert 1-ső és 2-ik aranydíjat.

Értekezhetni Kolozsvártt, kül-monostor-utca 65. sz. (18) (1—1)

Szőlőbirtokosok figyelmébe!

Egy jókarban levő borsajtó

ELADÓ.

Értekezhetni: Felső-Szén-utca

(2—3) 5. szám alatt. (17)

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

WALSZER FERENCZ
első magyar gép-
és tüzfűszerek, gyár,
harang- és érc-öntő
ERDELYORSZÁGI FŐKELEPE
Kolozsvárt.
Bel-Monostorutca 12. szám.

Üzlet nagybottás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely vízvezetékek kútak s berendezésére.

(3.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (37—52.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter							100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balázsfalva	september	4	480	350	200	—	200	450	250	—	250	40
Bánfi-Hunyad	augustus	12	700	550	550	—	300	600	—	—	250	44
Besztercze	september	2	618	425	475	410	335	600	600	230	300	36
Brassó	september	5	550	420	320	340	190	460	355	160	236	48
Csík-Szereda	september	3	700	563	425	350	325	550	220	70	200	36
Deés	september	2	740	640	580	380	360	420	680	240	300	40
Déva*	september	6	1000	825	784	—	650	785	220	120	290	44
Erzsébetváros	september	6	650	450	400	—	300	475	300	180	250	44
Fogaras	september	5	580	—	320	330	180	500	230	100	210	42
Gyula-Fehérvár	september	6	615	560	425	—	250	500	340	130	260	46
Gyergyó-Szent-Miklós	september	6	850	750	500	450	325	575	240	80	180	40
Hátszeg	september	1	570	510	520	400	350	510	120	8	240	42
Kézdi-Vásárhely	augustus	21	600	500	380	—	240	520	400	100	300	44
Kolozsvár	september	4	567	—	402	—	229	472	430	200	300	48
Maros-Vásárhely*	september	4	670	550	610	580	580	620	480	200	450	42
Medgyes	september	4	575	475	338	—	208	490	165	75	210	42—44
Nagy-Enyed	september	4	500	425	350	—	225	500	440	140	280	40
Nagy-Szeben	september	5	520	400	350	400	220	540	150	120	325	46—48
Nagy-Várad	september	2	526	445	360	320	226	474	300	140	330	48
Segesvár	september	4	640	430	360	—	230	490	140	110	200	40
Sepsi-Szent-György	september	8	600	500	330	—	190	470	230	120	150	40
Szamosujvár	september	8	625	475	480	—	290	500	240	70	240	40
Szász-Régen	september	4	525	350	395	387	225	475	310	210	230	40
Szász-Sebos	augustus	28	600	500	375	375	225	525	160	85	240	46
Szászváros	augustus	30	790	590	470	—	350	550	300	70	210	44
Székely-Udvarhely	september	2	650	500	400	—	200	550	200	180	260	40
Szilágy-Somlyó	september	5	520	357	357	374	195	520	200	100	300	44
Teke	september	1	550	420	400	350	250	450	280	40	250	40
Torda	augustus	30	500	425	350	300	200	425	100	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s n é l b é l y e g g e l e g y ü t t																										
		1	1—3	1—6	1—12	1—18	1—26	1—30	1—36	1—40	1—52																	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr							
$\frac{1}{16}$ oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60							
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10							
$\frac{3}{16}$ oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60							
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35							
$\frac{4}{16}$ oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60							
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35							
$\frac{2}{16}$ oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60							
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85							
$\frac{1}{16}$ oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60							
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10							

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számítatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösainél, közép-utca Minorita-épület.